

Ekolojik, Ekonomik ve Sosyal Sürdürülebilirlik İçin

istanbul Gelişim Üniversitesi

Bölüm Adı

Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Evde Bakım Hemşireliği

Dersin Adı

Dersin Haftası: 7. Hafta

Dersin Öğr. Gör. Adı: **Öğr. Gör. A. Mücella SOYDAN**

E-Posta:

amsoydan@gelisim.edu.tr

Telefon: 212 422 70 00 D: 400

DERS BİLGİLERİ

Ders Günü ve Saati

17 Kasım 2021 Cuma 15:40-18:00

Dersin Kredisi

3 Kredi

GBS Linki

<https://sbyo.gelisim.edu.tr/bolum/hemsirelik-51/mufredat>

Görüşme Gün ve Saatleri

17 Kasım 2021 Cuma – 13:00 -14:00

Dersin Öğretim Üyesinin Konumu

B Blok SBYO Kat:0 27/A

Geçen Ders Hakkında

Evde Bakım Hemşireliğinde Etik

- Etik Karar Vermeyi Etkileyen Değerler
- Etik Karar Vermede Değer Çatışmaları
- Ev Ortamında Etik Karar Vermeyi Etkileyen Faktörler
- Etik Karar Vermeyi Kolaylaştıran Stratejiler
- Etik İlkeler ve Evde Bakımda Önemi
- Evde Bakımda Etik İlkelerin Uygulanması
- Hemşireler İçin Etik Sorunları Tanılama Çerçevesi
- Evde Bakım Etiği Sorunları
- Geriatri-Gerontoloji Etiği Sorunları

Geçen Ders Hakkında

Etik; Doğru olan bir şeyi yapma kararıdır.

Etik Davranış; ahlaki görevler, değerler, yükümlülükler, doğru ve yanlış arasındaki ayrımla ilişkilidir.

Hemşirelerin karşılaştıkları sorunlarda, ahlaki ve etik karar vermede bu kodlardan yararlanılır. Kodlar aynı zamanda hemşirelerin rollerini de tanımlar.

Değer çatışmasının çözümü; bir «etik karar verme» dir.

Geçen Ders Hakkında

Etik karar verme sürecinde ilk adım; kendi değerlerini tanımak, ikinci adım; hangi değerlerin diğer bireyler için önemli olduğunu ve bunun nedeninin bilmektir.

Değer çatışmaları gelişmeden önceki aşamada hemşire; Kendisinin, kurumunun, hastasının, mesleki partnerinin değer yargılarını göz önünde bulundurmalı, Değer, hak ve/veya sorumluluklar arasında çatışmanın nerede olduğunu bulmalı ve sonraki aşamada hangi değerlerin daha önemli olduğuna karar vererek çözüme ulaşmalıdır. Bu bir etik karar verme sürecidir.

Geçen Ders Hakkında

Hemşireler İçin Etik Sorunları Tanılama Çerçevesi dört aşamadan oluşur:

Tanılama, Planlama, Uygulama, Değerlendirme

Evde Bakım Etiği Sorunu: Hasta yakınlarının özerkliğine hastanın özerkliğine gösterilenden daha fazla saygı gösterilmesi; tıbbi süreçlerin onların istekleri doğrultusunda yürütülmesi.

Geriatri-Gerontoloji Etiği Sorunu: Anlamayacakları varsayılarak yaşlı hastalara durumları hakkında tam ve ayrıntılı bilgi verilmemesi.

Haftalık Akış

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

- Engelli Bireylerde İhmal ve İstismar
- Engelli Çocuklarda İhmal ve İstismar
- Yaşlılarda İhmal ve İstismar
- Yaşlı İstismarını Önleme ve Bakım Stratejileri
- Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Önlemler
- Yaşlı Bireyin Ailelerinin Alabileceği Önlemler
- Toplumsal Önlemler

Haftalık Öğrenim Kazanımları

- Engelli Bireylerde İhmal ve İstismarı açıklar
- Engelli Çocuklarda İhmal ve İstismarı açıklar
- Yaşlılarda İhmal ve İstismarı bilir ve açıklar
- Yaşlı İstismarını Önleme ve Bakım Stratejilerini bilir, sıralar
- Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Önlemleri açıklar, yorumlar
- Yaşlı Bireyin Ailelerinin Alabileceği Önlemleri açıklar
- Toplumsal Önlemleri sıralar

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

1. Engelli Bireylerde İhmal ve İstismar
2. Engelli Çocuklarda İhmal ve İstismar
3. Yaşlılarda İhmal ve İstismar

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Dünya Sağlık Örgütü Engellilik Tanımı:

**Bireyin sakatlık sonucu
yaşantısını oluşturan rollerini
yaşa, cinsiyete, sosyal, kültürel etkenlere bağlı olarak
yerine getirememesi, tamamlayamaması, eksik kalmasıdır.**

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Yasalarımıza Göre Bakıma Muhtaç Engelli Birey; E

«Günlük hayatın gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını «başkasının yardımı ve bakımı olmadan» devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişi» olarak tanımlanmaktadır.

Engelli Birey;

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Engellilere Yönelik Şiddet ile İlişkili Riskler:

1. Ebeveyn ve bakıcıya ait riskler ,
2. Aileye ait riskler ,
3. Engelli bireyin kendisine ait riskler ,
4. Çevresel faktörlere bağlı riskler.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Ebeveyn veya Bakıcıya ait Riskler*;

- ☐ Psikiyatrik hastalığının olması,
- ☐ Yeterli beceriye sahip olmaması,
- ☐ Stresle baş edememesi.

**Risk faktörleri tek başına şiddeti açıklamayabilir, birden fazla risk faktörünün birlikteliği şiddetin ortaya çıkmasını kolaylaştırabildiği vurgulanmaktadır.*

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Engelli bireyler;

- Fiziksel,
- Cinsel,
- Ekonomik,
- Duygusal **şiddetin hedefi** olmaktadır.

Yaşanan şiddet ve ihmal sonucunda;
Fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşanmakta,
Engel durumları artmakta,
yaşamlarını yitirebilmektedirler.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

2. Engelli Çocuklarda İhmal ve İstismar;

Fiziksel İhmal:

Çocuğun beslenme, barınma, sağlık, giyinme, eğitim gibi temel ihtiyaçlarını karşılamada ihmal göstermeye denir.

DİKKAT! Fiziksel ihmalin belirlenmesi kolaydır.

Aile, çocuğun dengeli ve düzenli beslenmesine ve giyimine gerekli önemi vermez.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Türkiye’de ihmal sonucu çocuk yaralanmaları ve ölümlerine çok sıkça rastlanmaktadır.

Yapılan çalışmalarda, yoksulluk ile fiziksel ihmal arasında büyük bir ilişki olduğu belirtilmektedir

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Fiziksel İstismar:

Çocuğa yönelik istismar kapsamında fiziksel istismar daha çok görölmektedir (%65 ten fazla olabilmektedir).

UNICEF' e göre fiziksel istismar;

- . Kazara olmayan,
- . Yasaklanmış,
- . Çocuğa acı veren,
- . Gelişme ve işlevselliğinde sürekli zarara yol açabilecek, şiddet hareketlerinin yapılması olarak tanımlanmıştır.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Etik karar verme süreci

Fiziksel istismar hafif, orta ya da ciddi olabilir.

Hafif dereceli çocuk istismarında fiziksel olarak şiddet uygulanır ancak çocukta herhangi bir yaralanma oluşmaz.

Orta dereceli fiziksel istismarda çocuğa uygulanan şiddet sonucunda herhangi bir işlev kaybına neden olmayacak düzeyde yaralanma oluşur.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Ciddi derecede fiziksel istismarda çocuğun vücudunda işlev kaybı meydana gelir.

Orta dereceli fiziksel istismar süreklilik gösteriyorsa bu durum ciddi derecede istismar olarak kabul edilebilir.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Duygusal İhmali tanımlamak oldukça zordur.

Anne babanın çocuktan uzak durduğu, olumlu veya olumsuz davranışlarına aldırış etmediği tüm durumlarda duygusal ihmalden söz edilebilir.

Çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve yakınlığın gösterilmemesidir.

Çocuğa yeterli sevgi göstermeme, önem vermeme en çok karşılaşılan durumlardır.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Duygusal İstismar:

1. Reddetme
2. Tek başına bırakma
3. Yıldırma
4. Vaktinden önce yetişkin rolü verme
5. Kendi çıkarlarına kullanma
6. Aşağılama
7. Duygusal tepkiyi göstermeme
8. Suça yöneltme

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

➤ Duygusal istismar sonucu çocuklarda;

Önemi

Parmak emme,
Tırnak yeme,
Isırma,
Sallanma,
Altını ıslatma,

Yeme bozuklukları,
Aşırı hareketlilik,
Aşırı içe dönüklük,
Güçsüzlük duygusu,

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

➤ Duygusal istismar sonucu çocuklarda;

Saldırganlık,
Aşırı pasiflik,
Hırsızlık,
Dış kontrol odaklı olma*,
Yalan söyleme gibi anti sosyal davranışlar,

* *Kendilerini kontrol sahibi ve olaylar karşısında yetkin bir güç olarak göremezler.*

Olumsuz benlik kavramı,
Depresyon,
Uyku bozuklukları,
Aşırı kaygılar,
Fobiler gibi nevrotik** reaksiyonlar,

** *Nevrotik bozukluk güvensizlik, kaygı, huzursuzluk, nefret, odaklanamamak, plansızlık gibi belirtilerle ortaya çıkan bir duygu durum bozukluğudur.*

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

➤ Duygusal istismar sonucu çocuklarda;

si: İntihar girişimi,
Duygusal gelişimde duraklama,
Hafıza bozukluğu,
Dikkati bir yerde toplayamama,
Uyum bozukluğu,
Güdü azlığı,
Aşırı bağımlılık,
Başarısızlık,
Yapay olgunluk gibi bozukluklar görülür.

Duygusal yönden istismar edilen çocuk,
çevresindeki sıkıntılardan kurtulmak için
bir hayal dünyası geliştirir.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Duygusal ihmale maruz kalan,

- ilgi ve sevgi gösterilmeyen,
- çok erken yaşta bulunduğu ortamda kendi sorunlarıyla yalnız bırakılan ve
- bu sorunların üstesinden kendisinin gelmesinin beklenen çocuklar

kendinden emin olmayarak yetişir, çoğu zaman evden kaçma eğilimi gösterirler.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Gülümseme gibi yakın davranışları **anne babalardan göremeyen çocuklar**, duygusal ihmale maruz kalmışlardır.

Anne babaları kendilerinden uzak durmakta, olumlu ve olumsuz davranışlarına **kayıtsız** kalmakta ve gerekli danışmanlık görevlerini yerine getirmemektedirler

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

İhmal İlkesi:

Cinsel İhmal: Çocuğun cinsel sömürüye karşı yeterince korunamamasına denir.

Çocukların doğuştan ergenliğe doğru **fizyolojik ve psikolojik gelişmeleri hakkında bilgi vermek gerekmektedir.**

Birçok anne baba bu konuda bilgileri olmadığı veya yetersiz olduğu için çocuklarıyla konuşamamakta, bunun gereksiz ve zararlı olduklarını düşünmektedirler.

Bu nedenlerle **çocuklar, bu konudaki bilgilerini yanlış ve tehlikeli şekillerde öğrenmektedirler.**

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Dünya Sağlık Örgütü Cinsel İstismar Tanımı:

Çocuğun;

- tamamen kavrayamadığı,
- rızasının mümkün olamayacağı,
- gelişimsel olarak hazır olmadığı,
- yasalara aykırı

veya

- içinde yaşanan toplumun tabu gördüğü cinsel bir eylem içine sokulmasıdır.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Engelli çocukları istismara uygun hale getiren koşulların bazıları:

1. Temel ve sosyal gereksinimleri için **başkalarına ihtiyaç duymaları,**
2. Kendi yaşamları üzerinde **denetim ve seçme olanağından mahrum bulunmaları,**
3. **Boyun eğmeyi ve itaat etmeyi bir davranış olarak bilmeleri,**
4. Cinsiyet hakkında **bilgilerinin olmaması ya da cinsel yaklaşımları doğru olarak anlayamamaları.**

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

Engelli çocukları istismara uygun hale getiren koşulların bazıları:

5. İlgı ve sevgıye açık olmalarını arttıran **yalıtılmış ve reddedilmiş olma duygularına sahip olmaları,**
6. **Farklı tipteki dokunmalar arasında ayırım yapamamaları** ve yaşantıları ile ilgili iletişimde bulunamamaları,
7. Çocuksu halleri ve eylemlerinin sonuçlarını tahmin edememeleri, **içtepilerini kontrol etmede yetersizlikleri.**

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

İlanması

3. Yaşlılarda İhmal ve İstismar

1. Fiziksel İstismar
2. Psikolojik ve Duygusal İstismar
3. Ekonomik İstismar
4. Cinsel İstismar
5. Bakım verici İhmali
6. Yaşlının Kendini İhmali

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

kelerin Uygulanması

- 1. Fiziksel İstismar:** Yaşlı bireye bakan veya yaşlının güvendiği bir konumda olan kişi tarafından yaşlıya kasıtlı olarak ağrı, ağrı verici her türlü bedensel uygulamalardır.
- 2. Psikolojik ve Duygusal İstismar:** Yaşlının güvendiği konumda olan birisi tarafından kasıtlı olarak ruhsal açıdan acı vermedir.
- 3. Ekonomik İstismar:** Yaşlının güvendiği konumda olan birisi tarafından parasının, malının kötüye kullanılması veya çalınmasıdır.

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

- 4. Cinsel İstismar:** Kendi rızası olmadan herhangi bir cinsel etkinliğe zorlamak.
- 5. Bakım verici İhmali:** Kişiyi, yiyecek, giysi, ısınma, temel ilaçlarından veya ihtiyaçlarından mahrum etmek.
- 6. Yaşlının Kendini İhmali:** Yaşlının kendi kendine gereken dikkat ve özeni sağlamada yetersiz olmasıdır.

İstismarda Yaşlıya Ait Risk Faktörleri

Yaşlıya Ait Özellikler	Risk Faktörleri
Bireysel Özellikler	○ İleri yaş (75 ve üzeri) ○ Cinsiyet (Kadın)
Fiziksel ve Mental Sağlık	○ Mental kapasite (Alzheimer ve benzeri hastalıklar) ○ Mental bozukluk ○ Fonksiyonel ve bilişsel bozukluk ○ Kronik hastalıklar ○ Günlük yaşam aktivitelerinde güçlük ○ Artan bakım gereksinimleri
Sosyal ve İlişkisel Faktörler	○ Bakım verene bağımlılık ○ İstismara yatkın kişilerle bir arada yaşama ○ Yakın aile ilişkilerinde yetersizlik ○ Toplumsal destek ve kaynakların yetersizliği
Ekonomik Faktörler	○ Yetersiz ve güvensiz ev koşulları ○ Mali istismarın varlığı

İstismar Eden Kişiyeye Ait Risk Faktörleri

İstismar Eden Kişiyeye Ait Özellikler	Risk Faktörleri
Bireysel Özellikler	○ Yaşlı bireyden daha genç olma ○ Aile üyesi olma (çocuk ve eşler)
Fiziksel ve Mental Sağlık	○ İlaç ve alkol kullanımı veya bağımlılığı ○ Tedavi edilmemiş psikiyatrik problemler ○ Bunama ○ Şiddet ve antisosyal davranış öyküsü ○ Zayıf dürtü kontrolü
Sosyal ve İlişkisel Faktörler	○ Bireysel aile stresi ○ Bakım verici stresi ○ Yaşlı ile beraber yaşama ○ Yaşlıya bağımlılık (ev, ulaşım veya para konusunda) ○ Ciddi dışsal stres (iş kaybı, bireysel hastalıklar)
Ekonomik Faktörler	○ Maddi stres

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Davranış:

- Hastanın isteksiz görünümü
- Bakım verici tarafından çocuk gibi davranılması
- Öykü alınırken bakım vericinin ön plana geçmesi

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Genel Görünüm:

- ☐ Endişe, korku ve çekingenlik
- ☐ Zayıf göz teması
- ☐ Konuşurken bakım veren kişiye bakma
- ☐ Kötü hijyen, uygunsuz ve yetersiz giyim
- ☐ Zayıflık ve kötü beslenme
- ☐ Fiziksel kusur ve sakatlık
- ☐ Gerekli olmasına karşın gözlük, takma diş, işitme cihazı gibi cihazların olmaması.

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Derinin Durumu:

- ☐ Deri bütünlüğünün bozulmuş olması
- ☐ Morluk, çizik, çürükler, ezilme, iyileşmiş yara izleri
- ☐ Yatağa bağımlı olanlarda dekübütüs ülserleri
- ☐ İp ve halat izleri
- ☐ Dehidratasyon, derinin turgor ve tonüsünde zayıflık.

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Karın /Rektal Bölge:

- ☐ Gerginlik ve şişlik
- ☐ İç kanama
- ☐ Barsak peristaltizminde bozulmalar.

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Kas-İskelet Sistemi:

- ☐ Eski iyileşmiş kırık izleri
- ☐ Var olan kırıklar ve burkulmalar
- ☐ Hareket kısıtlılığı
- ☐ Kasılmalar

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Genito-ÜrinerDurum:

- ☐ Vajinal yaralar, çürükler, enfeksiyonlar
- ☐ İdrar yolu enfeksiyonu

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Nörolojik Durum:

- ☐ Konuşmada bozulma
- ☐ Konfüzyon*

**Konfüzyon klinik bir belirti olup; patolojik derecede zihin bulanıklığı, sersemlemeyi tanımlar. Çoğunlukla yer ve zamanda oryantasyon bozuklukları görülür ve/veya sıklıkla hafıza kaybı vardır. Özellikle yaşlı hastalarda ameliyat sonrasında daha sık gözlenir.*

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Mental Durum:

- ☐ Korku, anksiyete ve depresyon varlığı
- ☐ İntihar düşüncesi
- ☐ Konsantrasyon güçlüğü
- ☐ Hafıza kaybı

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Duyu Durumu: Gözler

- ☐ Şişlik
- ☐ Konjektival, retinal kanama
- ☐ Göz altında morluk
- ☐ Görme kaybın rağmen gözlüğün olmaması

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Duyu Durumu: Kulaklar

- ☐ İşitme kaybı
- ☐ İşitme kaybına rağmen işitme cihazının olmaması

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Ağız:

- ☐ Yaralanmalar/laserasyonlar
- ☐ Diş kayıpları/diş kırıkları
- ☐ Tedavi edilmemiş diş problemi

İstismar ve İhmal Edilen Yaşlının Durumunu Gösteren Bulgular

Sosyal Durum:

- ☐ Arkadaş veya akraba ziyaretlerinin aralıklarının çok uzun olması
- ☐ Eve bakım veren dışında ziyaretçi alamama

İstismar Türleri, Değerlendirmede Kullanılan Sorular Ve Fiziksel Değerlendirme Ölçütleri

Fiziksel İstismar Değerlendirmesinde Sorular

- Seni yaralamaya çalışan herhangi birisi var mı?
- Herhangi bir yaran var mı?
- Korktuğun herhangi birisi var mı?
- İzinsiz olarak dokunan veya dokunmaya çalışan oldu mu?
- Fiziksel istismardan şüphelenildiği zaman sorulacak (örneğin gözde morluk)
- Nasıl oldu?
- Ne zaman oldu?
- Bunu sana birisi mi yaptı?
- Başka herhangi bir yerinde bu morluklardan var mı?
- Daha önce böyle bir şey oldu mu?

Fiziksel Değerlendirme

- Çürükler, gözde morluk, izler, ip izleri, kırıklar, tedavi edilmemiş yaralar, kanamalar, kırık gözlük, fiziksel zorlama kullanılıp kullanılmadığı, kişilikteki ani değişimler değerlendirilir.
- Eğer bakım veren, yaşlı bireyin yalnız değerlendirilmesine itiraz ederse not alınır.
- Laboratuvar sonuçları değerlendirilir. Kullandığı ilaçların serum düzeyleri kontrol edilir. Her türlü fiziksel istismar not edilir.

İstismar Türleri, Değerlendirmede Kullanılan Sorular Ve Fiziksel Değerlendirme Ölçütleri

Duygusal/ Psikolojik İstismar Soruları	Değerlendirme
• Korktuğun herhangi birisi var mı? • Sana bağırان veya korkutan herhangi birisi var mı? • Seni aşağılayan veya onur kırıcı konuşan herhangi birisi var mı? • Sizin için hüsrان verici veya stres dolu bir yerde mi kalıyorsunuz? • Size bakım veren birisi var mı? • Size bakım veren kişi ilaç veya alkol kullanıyor mu?	• Biliş, ruh hali, etkiler ve kişilik değerlendirilir. • Ajitasyon, alışılmamış kişilik durumları, iletişime heves ve gönüllülük durumu değerlendirilir. • Hezeyan, demans, depresyon değerlendirilir. • Herhangi bir sözel ya da duygusal istismar not edilir.

İstismar Türleri, Değerlendirmede Kullanılan Sorular Ve Fiziksel Değerlendirme Ölçütleri

Seksüel İstismar Soruları	Değerlendirme
• Korktuğun herhangi birisi var mı? • İzinsiz olarak dokunan veya dokunmaya çalışan oldu mu? • Hiç seni birisi bağladı mı? • Sana istemediğin bir şeyi yaptıran birisi oldu mu? • Sizin için hüsrana verici veya stres dolu bir yerde mi kalıyorsunuz? • Size bakım veren birisi var mı? • Size bakım veren kişi ilaç veya alkol kullanıyor mu?	• Göğüs veya genital bölgedeki morluklar, seksüel yolla bulaşan hastalık varlığı, vajinal veya anal kanama, lekeli yırtık salgılı veya kanlı kıyafet veya iç çamaşırı değerlendirilir. • Saldırı veya tecavüz varlığı not alınır

İstismar Türleri, Değerlendirmede Kullanılan Sorular Ve Fiziksel Değerlendirme Ölçütleri

Ekonomik İstismar Soruları	Değerlendirme
• Faturalarınız kim ödüyor? • Bakıcı ile hiç bankaya gittiniz mi? • Bakıcı hesabınıza ulaştı mı? • Vekaletiniz bakıcıda mı? • Hiç bilmediğiniz evrak imzaladınız mı? • Size sormadan herhangi bir şeyinizi alan oldu mu? • Daha önce sizinle bu konuları konuşan oldu mu?	• Ele geçen para miktarındaki değişimler, • Açıklanamayan para çekimleri yada başka hesaplara transferleri banka hesap isimlerinde değişimler, • Ödenmemiş faturalar, • Hasta imzasının taklit edilmesi gibi durumlar değerlendirilir.

Bakım Verici İhmaline Ait Sorular	Değerlendirme
• Uzun süre yalnız kaldığınız oldu mu? • İhtiyacınız olduğu zaman yardımda başarısız olan birisi oldu mu? • Hiç kimse size yapmak istemediğiniz bir şey yaptırdı mı? • Sizin için hüsrana verici veya stres dolu yerde mi kalıyorsunuz? • Sürekli bakım veren birisi var mı? • Size bakım veren kişi ilaç veya alkol kullanıyor mu?	• Dehidratasyon, malnütrisyon tedavisi edilmemiş basınç yaraları, • Yetersiz kıyafet, • Güvensiz, temiz olmayan yaşam koşulları, • Hayvan istilaları, • Fekal üriner kokuları, • Islanmış yatak gibi durumlar değerlendirilir.

İstismar Türleri, Değerlendirmede Kullanılan Sorular Ve Fiziksel Değerlendirme Ölçütleri

Kendi İhmaline Ait Sorular	Değerlendirme
• Ne sıklıkla banyo yapıyorsunuz? • Reçeteli ilaçları almayı hiç reddettiniz mi? • Hiç kendi kendinize su, besin, kıyafet sağlamada yetersiz oldunuz mu?	• Dehidratasyon, malnutrisyon, • Yetersiz kişisel hijyen, • Güvensiz yaşam koşulları, • Hayvan istilaları, • Yetersiz giyim, • Üriner, fekal kokular değerlendirilir.

Yaşlı İstismarını Önleme ve Bakım Stratejileri

Yaşlı istismarının önlenmesinde temel amaç yaşlı bireyi korumak ve daha ileri istismarı önlemektir.

Bu sürece yönelik genel olarak üç model benimsenmiştir:

1. “Eş istismarı modeli”,
2. “Destekleyici model”
3. “Yetişkin koruma modeli”

Yaşlı İstismarını Önleme ve Bakım Stratejileri

Eş istismarı modelinde; istismara uğrayan bireyin çatışma çözülene kadar istismar edilen ortamdan uzaklaştırılmasını öngörmektedir.

Yaşlı İstismarını Önleme ve Bakım Stratejileri

Destekleyici modelde; istismara uğrayan yaşlı birey ile ilişkisi olmayan bir kişi yaşlı bireye yardım etmektedir.

İstismara uğrayan yaşlı bireyin hak ve özgürlüklerinin yasalar ve sağlık personelleri aracılığı ile desteklemesi ve yürütülmesini içerir.

En etkin kullanılabilecek modellerden biridir.

İşlerliğinin sağlanması için hem yaşlı bireyin hem de toplumun yasal haklara yönelik bilgilendirilmesini esas alır.

Yaşlı İstismarını Önleme ve Bakım Stratejileri

Yetişkin-koruma modeli; istismarın zorunlu olarak bildirilmesini ve kurum destekli bakımın sürdürülmesini içerir

Yaşlı Bireylerin İstismar veya İhmale Uğradıklarını Söylememe Nedenleri:

1. Tekrar şiddete maruz kalma korkusu,
2. Aile üyeleri ile bağların kopması korkusu,
3. Aileden ayrılıp sosyal bir kuruma gönderilme ve yasal süreçlerin verdiği korku ve kaygı.

İstismar ve ihmalin Önlenmesinde Önlemler

İstismar ve ihmalin önlenmesinde en etkin yol;

- sağlık çalışanlarının,
- yaşlı bireyin ve
- toplumun

bilinçlendirilmesidir.

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Genel Önlemler:

1. Evde yalnız kalmaması,
2. Geçmişinde şiddet veya madde kullanım öyküsü olmayan birisi ile yaşaması,
3. Koruyucu hizmetler sunan ajanslar, kurumlar, güvenlik birimleri veya güvенеbileceği birinin (doktoru, arkadaşı vb.) telefon numarasını sürekli yanında bulundurması.

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Sosyal Önlemler:

1. Sosyal ilişkilerini sürdürmesi ve arkadaş çevresini geliştirmesi, Arkadaşlarının kendi evinde ziyaret etmelerini istemesi,
2. Ayrılmış olsa bile eski arkadaş ve komşuları ile ilişkilerini sürdürmesi, ev dışında arkadaşlık ilişkilerini artırması,
3. Sosyal ve toplumsal aktivitelere, gönüllü programlara katılması.

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Sosyal Önlemler:

4. İlerde yetersizlik yaşayabileceği durumlarda yasal açıdan koruyacak birilerini, örneğin kendisini temsil edecek bir avukat veya yasal güçten destek ve öneriler alması,
5. Yasal ve sosyal anlamdaki görüşmelerini periyodik olarak devam ettirmesi,

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Yaşlı Bireyin Kendisinin Alabileceği Yasal Önlemler:

1. Banka hesaplarını veya sosyal güvenlik evraklarını kontrol ederek düzenlemeler yapması,
2. Yanında güvенеbileceği biri olmadan ve incelemeden herhangi bir doküman veya evrak imzalamaması, evden yalnız ayrılmaması.

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Ailelerin Alabileceği Önlemler:

1. Yaşlı komşularının ve arkadaşları ile yakın ilişkiler kurmasının sağlanması,
2. Uzun dönem evde bakımı sağlamada ailenin gücünü ve becerisini önceden incelemesi ve belirlemesi,
3. Alternatif bakım kaynaklarını keşfetmesi,

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Ailelerin Alabileceği Önlemler:

4. Ekonomik boyutunu ve sorumlulukları üstlenmek ve talepleri karşılamak için yeterli olmadığı halde evde kişisel bakımı tercih etmemesi,
5. Sınırlılıklarını ve olumlu yönlerini göz ardı etmemesi,
6. Yaşlı bireyin bağımsızlığına engel olmaması ya da gerekli olmadıkça özeline girmemesi.

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Toplumsal Önlemler:

- ❑ Bakımı üstlenen ailelere doğrudan maddi yardımın sürdürülmesi,
- ❑ Yaşlıya hizmet programlarını daha kapsamlı gerçekleştirecek başka toplum kurumlarının araştırılması,
- ❑ Bakımı üstlenen ailelere yardım etmeleri için hem kamu hem de özel girişimcilerin cesaretlendirilmesi

İstismar ve ihmalin önlenmesinde önlemler

Toplumsal Önlemler:

- ❑ Bakımı vermede mevcut destek servisleri ve mesleklerin ilanlarının verilmesi,
- ❑ Yaşlı bakım destek personeli eğitimi sertifika programlarının arttırılması ve bakanlık denetiminde sürdürülmesi,
- ❑ Vaka yönetimi ve hizmet sunumu ile ilgili kamu çalışanlarına temel eğitim verilmesi,

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Toplumsal Önlemler:

- ❑Güvenlikten sorumlu kişilere, hizmet çalışanlarına, bina görevlilerine, topluma eğitimler sağlanması,
- ❑İlköğretimden başlamak üzere tüm eğitim programları için yaşlı istismarına yönelik konuların derslerde yer alması,

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Toplumsal Önlemler:

- ❑ Basın ve yayın organlarınca yaşlı istismarını önlemeye yönelik bilgilendirmelere yer verilmesi ve toplumsal duyarlılık ve farkındalığın arttırılması,
- ❑ Yasal açıdan suç unsuru olan istismar, kötü davranma ve ihmalin tüm biçimlerinin bilinmesi, tanınması ve bilgilendirilmesi,

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Toplumsal Önlemler:

- ❑ Yaşlı istismarının bildirimin yapılabileceği bir telefon hattının oluşturulması, bölgesel disiplinler arası ekipler ve güç birliği oluşturulması,
- ❑ Sağlık ve aile danışmanlığı hizmetleri gibi gerekli tüm danışmanlık hizmetlerinin oluşturulması,

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Toplumsal Önlemler:

- ❑ Yaşlılar için gelir, sosyal ve sağlık hizmetlerinin sağlanması ve sürdürülmesi,
- ❑ Alkol ve madde kullanımını tedavi etme programlarının oluşturulması,
- ❑ Yaşlı haklarını arttırma ve bütün yaşlılara hak arama ve kendini savunma eğitiminin verilmesi,

İstismar ve İhmalin Önlenmesinde Önlemler

Toplumsal Önlemler:

- ❑ Yaşlanmanın pozitifliği ve üretkenliği ile ilgili bilinçlilik oluşturulması ve eğitimlerin yapılması.
- ❑ Sağlık çalışanlarının yaşlılıkta istismar ve ihmale yönelik değerlendirme ve müdahalelere yönelik eğitilmeleri,
- ❑ Sağlık merkezlerinin her basamağında 65 yaş üzeri bireylerin her başvurusunda istismarın ölçek veya geliştirilen protokollerle değerlendirilmesi.

Haftanın Özeti

Evde Bakım Hemşireliğinde İhmal ve İstismar

1. Engelli Bireylerde İhmal ve İstismar
2. Engelli Çocuklarda İhmal ve İstismar
3. Yaşlılarda İhmal ve İstismar

Dünya Sağlık Örgütü Engellilik Tanımı:

Bireyin sakatlık sonucu yaşantısını oluşturan rollerini yaşa, cinsiyete, sosyal, kültürel etkenlere bağlı olarak yerine getirememesi, tamamlayamaması, eksik kalmasıdır.

Haftanın Özeti

Engellilere Yönelik Şiddet ile İlişkili Riskler:

- Ebeveyn ve bakıcıya ait,
- Aileye ait,
- Engelli bireyin kendisine ait,
- Çevresel faktörlere bağlı riskler

Gülümseme gibi yakın davranışları **anne babalardan göremeyen çocuklar**, duygusal ihmale maruz kalmışlardır.

Duygusal ihmal çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve yakınlığın gösterilmemesidir.

Haftanın Özeti

Yaşlılarda İhmal ve İstismar

1. Fiziksel İstismar
2. Psikolojik ve Duygusal İstismar
3. Ekonomik İstismar
4. Cinsel İstismar
5. Bakım verici İhmali
6. Yaşlının Kendini İhmali

Haftanın Özeti

Yaşlı istismarının önlenmesinde temel amaç yaşlı bireyi korumak ve daha ileri istismarı önlemektir.

Yaşlı istismarının önlenmesinde genel olarak üç model benimsenmiştir:

1. “Eş istismarı modeli”,
2. “Destekleyici model”
3. “Yetişkin koruma modeli”

Soru ve Öneriler

- **UNICEF’ e göre fiziksel istismarı tanımlayınız.**

Kazara olmayan, yasaklanmış, çocuğa acı veren, gelişme ve işlevselliğinde sürekli zarara yol açabilecek, şiddet hareketlerinin yapılmasıdır.

- **İstismar ve ihmal edilen yaşlının genel görünüm bulguları nelerdir?**

Endişe, korku ve çekingenlik, zayıf göz teması, konuşurken bakım veren kişiye bakma, kötü hijyen, uygunsuz ve yetersiz giyim, zayıflık ve kötü beslenme, fiziksel kusur ve sakatlık, gerekli olmasına karşın gözlük, takma diş, işitme cihazı gibi cihazların olmaması.

Önerilen Haftalık Çalışmalar

1. Konu ile ilgili bir makale inceleyiniz.

Kaynaklar:

1. Halk Sağlığı Temel Bilgiler III. Ed: Güler Ç., Akın L. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015.
2. Fadıloğlu Ç., Ertem G., Aykar F Ş., Evde Sağlık ve Bakım. Göktuğ Basın Yayın ve Dağıtım, Amasya, 2013.
3. Erci B., Avcı Aİ., Hacıoğlu N., Kılıç D., Tanrıverdi G. Halk Sağlığı Hemşireliği. Göktuğ Yayıncılık, 2014.
4. Temel Halk Sağlığı. Ed: Akbaba M,, Demirhindi H. Akademişyen Kitapevi A.Ş., Ankara 2017
5. Hemşirelik Bakımında İlke ve Uygulamalar. Ed: Sabuncu N., Alter Yayıncılık, Ankara, 2008
6. Can R., Abacı LÇ. , Kadioğlu S., Yaşlılara Yönelik Evde Bakım Hizmetleri Sırasında Gündeme Gelen Tıp Etiği Sorunları. Cumhuriyet Tıp Dergisi Cumhuriyet Tıp Derg 2013; 35: 448-456(<http://dx.doi.org/10.7197/1305-0028.1221>)(Erişim 25.10.2015)

Bir Sonraki Ders Hakkında

Konu:Yaşam Boyu Evde Bakım ve Yaşam Aktivitelerini Sürdürme -Yaşlılık Dönemi -

- * Yaşlanma, normal ve kaçınılmaz fizyolojik bir süreçtir.
- * Yüzyılımızda özellikle gelişmiş toplumlarda en önemli demografik hareket yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranının giderek artmasıdır.

*İnsanlar korktukları kimseleri incitmektense,
sevdikleri kimseleri incitmeyi yeğ tutarlar
daima.*

Niccolò Machiavelli (1469-1527)

*(Tarih ve politika biliminin kurucusu sayılan Floransalı düşünür, devlet adamı,
askerî stratejist, şair ve oyun yazarı. İtalyan Rönesans hareketinin en önemli
figürlerindendir.)*

Katılımınız İçin

Teşekkür Ederiz.

Ekolojik, Ekonomik ve Sosyal Sürdürülebilirlik İçin

İstanbul Gelişim Üniversitesi

